

Socialdepartementet

Socialstyrelsen godkänner gruppbostad med personlig assistans

Sedan april 2010 hyr ett assistansbolag i Örebro ut sex lägenheter till vuxna personer som var för sig har omfattande hjälpbehov hela dygnet. Lägenheterna ligger sammanlagda med ett gemensamhetsutrymme som i en gruppbostad enligt LSS. Försäkringskassan har beslutat om personlig assistans för var och en trots att det i Socialförsäkringsbalken stadgas att assistansersättning inte får lämnas för den som bor i en gruppbostad. Assistansbolaget projekterar ytterligare likartade boenden i skilda städer.

Efter att detta påpekats till Socialstyrelsen svarade de (2011-09-29) att boendet inte kan anses utgöra en gruppbostad då de som bor där har sina egna personliga assistenter och inte har beviljats insatsen gruppbostad. Därefter meddelade Försäkringskassan (2011-09-30) att då Socialstyrelsen inte anser att det är en gruppbostad kommer kassan att fortsätta att betala ut ersättning till de boende.

Den berörda bostaden uppfyller kriterierna för en gruppbostad vad gäller utformning, syfte och de boendes behov. Socialstyrelsens argument faller utanför kriterierna och Försäkringskassan är skyldig att göra en självständig bedömning av Socialförsäkringsbalkens stadgande, vilket inte skett.

En gruppbostad består enligt regeringen av ett antal lägenheter grupperade kring gemensamma utrymmen som också kan vara samlingsplats för personalen. De boende ska ha ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Det bör i regel vara tre till fem personer som bor i bostaden, men ytterligare någon kan accepteras under vissa förhållanden. För att undvika en institutionell miljö får gruppbostäder inte samlokaliseras.

De sex personer som hyr bolagets lägenheter tillhör alla LSS personkrets och har ett omfattande hjälpbehov identiskt med det som de har som bor i en gruppbostad. Bostaden är utformad som en sådan. Skillnaden ligger i att staten istället för kommunen betalar driften.

Assistansersättning beviljas för barn och ungdom som bor i familj och för vuxna som bor i ett integrerat boende, dvs i ett självständigt boende eller i ett serviceboende. En person som bor i en gruppbostad kan inte beviljas assistansersättning. Det finns över huvud taget inga regler för hur ett boende i grupp för personer med personlig assistans bör utformas, medan utformningen, antal boende, förläggningen m.m.

för en gruppboende är noggrant reglerat. Inget hindrar en assistansanordnare att lägga flera gruppboenden intill varandra, helt i strid med de regler och den inriktning som regering och riksdag lagt fast.

Incitamenten i utvecklingen av boenden i grupp av personer med personlig assistans ligger i bolagens förtjänster och i kommunernas intresse av att avlastas utgifter för gruppboende – i praktiken en (enorm) kostnadsövertäring från kommun till staten, inte förutsett i någon av de statliga utredningarna.

Syftet med personlig assistans är att stärka den enskildes möjligheter att leva ett självständigt och oberoende liv, dvs för barn och ungdomar att bo i familj och vuxna i egen bostad. Därför betonas att personlig assistans alltid bör övervägas som alternativ för barn och ungdomar till att bo utanför föräldrahemmet och för vuxna till att bo på en institution.

Att ett boende i grupp räknas som en institution framgår av att den som bor i en bostad med särskild service för barn och ungdom eller i en gruppboende inte kan få assistansersättning. Här gör regeringen en tydlig markering mellan gruppboende och serviceboende, i den senare har den boende rätt till personlig assistans.

Vi är oroade över ett icke formellt reglerat så kallat assistansboende där boendet är kopplat till att man är kund hos en viss assistansanordnare. Men det är tydligt att det finns en efterfrågan på möjligheten att leva i gemenskap med annan/andra personer med assistansbehov. Detta bör i så fall ske på den enskildes initiativ och bli en del av gällande regelverk.

Vi uppmanar därför regeringen att förtydliga förutsättningarna för assistansersättning så att nya institutionella boendeformer inte etableras i strid med den gällande funktionshinderpolitiken.

Emma Johansson för Stiftarna av Independent Living i Sverige, STIL

Adolf Ratzka för Independent Living Institut, ILI

Vilhelm Ekensteen för Intressegruppen för Assistansberättigade, IfA

Maria Johansson för Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder, DHR

Magnus och Gerd Andén för Föreningen JAG

Agnetha Mbuyamba för Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar, RBU

Karl Grunewald för Stiftelsen Utvecklingsstörda i Fokus

Denna skrivelse har även skickats till statsrådet Ulf Kristersson.

Kontaktperson är Karl Grunewald, Vesslevägen 12, 131 50 Saltsjö-Duvnäs. 08-716 34 33